

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۸

پاسخنامه

پایه :		۵	موضوع :	فقه ۳
تاریخ :		۸۸/۳/۲۶	ساعت :	۱۸

نام کتاب: شرح لمعه، از ابتدای الفصل العاشر تا کتاب الاجاره

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. اگر مبیع من قبل الله معیوب گردد یا بخشی از آن تلف شود حکم آن چیست؟ ج ۳۹۲
 - ا. مشتری حق ارش دارد ☐
 - ب. مشتری حق فسخ دارد ☐
 - ج. مشتری مخیر بین فسخ و ارش است ☒
 - د. بیع لازم است و مشتری حقی ندارد ☐
۲. حکم این دو صورت به ترتیب چیست: اگر راهن، رهن را با اذن مرتهن بفروشد - اگر مرتهن رهن را با اذن راهن بفروشد. الف ۴۱۲
 - ا. رهن باطل است - رهن در ثمن باقی است ☒
 - ب. در هر دو فرض رهن در ثمن باقی است ☐
 - ج. رهن در ثمن باقی است - رهن باطل است ☐
 - د. در هر دو فرض رهن باطل است ☐
۳. کدام مورد شرط کفالت است؟ ب ۴۲۵
 - ا. رضایت کفیل و مکفول ☐
 - ب. رضایت کفیل و مکفول له ☒
 - ج. رضایت مکفول و مکفول له ☐
 - د. رضایت صاحب حق و مکفول ☐
۴. عقد ضمان از طرف ضامن است و از طرف مضمون له است. الف ۴۲۰
 - ا. لازم - لازم ☒
 - ب. لازم - جایز ☐
 - ج. جایز - لازم ☐
 - د. جایز - جایز ☐

تشریحی:

* «و لوجعل لحال ثمناً و لمؤجل ازید منه أو فاوت بین الأجلین فی الثمن». (باب نقد و نسیه)

۱. دو فرض موجود در متن، را توضیح داده و حکم و دلیل هر یک را بیان کنید. ص ۳۹۰
 - فرض اول اینکه بگوید: بعثک حالاً بمائة و مؤجلاً الی شهرین بمأتین .
 - فرض دوم: اینکه بگوید: بعثک مؤجلاً الی شهر بمائة والی شهرین بمأتین .
 - حکم: هر دو فرض باطل است، زیرا منجر به جهل ثمن می شود به سبب تردد.

* «لو ادعی المشتري نقصان المبيع بعد قبضه حلف إن لم یکن حضر الاعتبار و الا احلف البایع» .

۲. دو فرض مذکور در متن را تبیین کنید. دلیل هر کدام را بنویسید. ۳۹۳

فرض اول اینکه اگر مشتری در هنگام کیل و وزن حاضر نبوده و بعد از دریافت مبیع مدعی نقیصه باشد حرف وی مقدم است و قسم می خورد زیرا اصل عدم وصول حقیش می باشد.

فرض دوم اینکه مشتری هنگام کیل و وزن حاضر بوده است در این صورت، مشتری بایع را قسم می دهد و حرف بایع مقدم است زیرا ظاهر حال این است که مشتری در هنگام حضور مواظب دریافت حقیش بوده است.

۳. آیا اقرار مفلس به عین و دین مقبول است؟ چرا؟ ۴۰۲

اقرار مفلس به عین مقبول نیست زیرا حق طلبکاران به عین مالش تعلق گرفته است و لذا اقرار وی به منزله اقرار به مال غیر است و نیز محجور است و حق تصرف مالی ندارد .

ولی اقرار به دین مقبول است زیرا مفلس عاقل و مختار است و عموم «اقرار العقلا علی انفسهم جائز» وی را شامل می شود .

۴۰۹ * «و یصح الرهن (رهن المبیع) فی زمن الخيار لثبوت الثمن فی الذمه وإن لم یکن مستقراً وإن کان الخيار للبایع» .

۴. مسأله فوق و دلیل آن را توضیح دهید.

مشتري می تواند مبیع را در زمان خيار رهن بدهد زیرا ثمن آن در ذمه مشتري است اگر چه بیع مستقر نشده باشد و با بیع ذوالخيار باشد. دلیل آن این است که مبیع به مجرد عقد بیع به ملک مشتري در می آید و ذمه او به ثمن مشغول می شود. پس می تواند مبیع را رهن آن قرار دهد.

۵. چهار سبب از اسباب حجر را نام ببرید . ۴۱۶

صغر ، جنون ، رق ، فلس ، سفه ، مرض متصل به مرگ

* «تحصل الكفالة باطلاق الغريم من المستحق قهراً فلو كان الغريم قاتلاً عمداً كان ام شبهه لزمه احضاره والدية ولا يقتص منه في العمد لانه لا يجب على

غيرالمباشر» . ص ۴۲۶

۶. عبارت فوق را توضیح دهید.

به واسطه اینکه کسی شخص غريم و بدهکار را از دست طلبکار رها کند، کفالت تحقق می یابد. پس اگر غريم قاتل عمدی یا شبه عمد باشد بر عهده مطلق است که او را حاضر گرداند یا ديه قتل را بدهد ولی مطلق و ضامن قصاص نمی گردد زیرا قصاص بر غیر مباشر واجب نیست .

* «ولو تكفل اثنان بواحد كفي تسليم أحدهما إياه تماماً لحصول الغرض، ولو تكفل بواحد لاثنتين فلا بد من تسليمه اليهما لأن العقد الواحد هنا بمنزلة عقدين» .

۷. دو فرض مذکور را توضیح دهید. ۴۲۷

فرض اول: اگر دو نفر كفيل، متکفل باشند که یک نفر را تحویل طلبکار دهند و یک نفر این کار را انجام دهد کافی است زیرا غرض حاصل شده است.

فرض دوم: اگر یک نفر كفيل دو نفر در تحویل دادن یک بدهکار باشد حتماً باید مدیون را به هر دو تحویل دهد زیرا یک عقد در این فرض به منزله دو عقد است.

* «لا يعتبر في الصلح على التقدين القبض في المجلس لاختصاص الصرف بالبيع وأصاله الصلح ويجيء على قول الشيخ اعتباراً» . ۴۲۹

۸. عبارت را ترجمه کنید.

در صلح بر تقدین، قبض و اقباض در مجلس معتبر و شرط نیست زیرا صرف مختص بیع است و صلح یک عقد مستقل است و بنا بر قول شیخ که آن را فرع بیع می داند قبض در مجلس معتبر است.

۹. در صورت مساوی بودن مال دو شریک اگر شرط کنند که یک نفر سود بیشتری ببرد، حکم چنین شرط و عقد شرکت کدام

است؟ دو قول را بیان کنید. ۴۳۵

قول اول: الأظهر بطلان شرط و به تبع آن شرکت هم باطل می شود.

قول دوم: جواز شرط و صحت عقد.